

Läsnyckel

Rimfrost

av Ewa Christina Johansson

Hegas arbetsmaterial heter nu Läsnycklar – med lite mer fokus på samtal och bearbetning än tidigare. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt och på olika plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren, språket eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Rimfrost är tredje boken om syskonen Lukas och Anni. Den första heter *Fullmåne* och nummer två *Midnatt*. Delarna är fristående, men börja ändå gärna med de första titlarna i trilogin, om du och eleverna inte redan har läst dem, så får ni med er hela bakgrundshistorien. Böckerna utspelas i nutid och magin och de många övernaturliga väsen som befolkar syskonparets vardag får en realistisk förklaring – det vill säga om man tror på varulvar, hamnskiftare och trolldom. Ewa Christina Johanssons böcker passar med sitt starka driv och många cliffhangers utmärkt som högläsning, och som egen kittlande spänningsläsning förstås.

Rimfrost passar utmärkt i ett *skräck-* eller *spänningstema*, där ni också tittar på film, t ex *Spiderwick* eller *Twilight*. Komplettera gärna med andra rysliga titlar ur Hegas skräckkabinett, t ex Ewa Christina Johanssons gotiska "hemlighetsserie" med titlarna *Tavlans hemlighet*, *Kortets hemlighet*, *Korpens hemlighet* och *Spegelns hemlighet* och den spännande spökhistorien *Grevinnan med den svarta masken* av Peter Gotthardt. Undervisar du äldre elever passar även Hegas båda lättlästa skräckklassiker *Dracula* och *Frankenstein* bra som temaläsning.

Spänning och skräck lockar till läsning, men ett genre-tema gör också att eleverna lär sig hur berättelser i dessa genrer är uppbyggda och vilka beståndsdelar som är viktiga. Vet man det blir man en mer uppmärksam läsare och får bra verktyg för eget skrivande.

Välj ut frågor och uppgifter utefter vad som passar din klass/barngrupp. Uppgifterna kan användas både individuellt och gemensamt i t ex boksamtal. Beroende på grupp och undervisningssituation kan ni välja att jobba med uppgifterna under läsningens gång, eller efteråt.

Före läsningen

Genom att samtala om genren, författaren, omslagsbilden, eventuell tidigare läsning etc. innan ni börjar läsa *Rimfrost* aktiveras förkunskaper som ger förförståelse för den nya texten och skapar förväntningar! Erfarna läsare går igenom den här processen utan att

tänka på det, mindre säkra läsare behöver hjälp för att forma lässtrategier för läsförståelse. Det ger man dem genom att gemensamt arbeta sig igenom processen.

Titta (tillsammans) på omslagets fram- och baksida och läs bokens titel och baksidestext (*Tips! Scanna in omslaget och visa via dator så ser alla bra.*) Fundera på/diskutera:

- Vilken genre (= vilken sorts bok) tror du att *Rimfrost* tillhör? Olika genrer är t.ex. fantasy, thriller, deckare, science fiction eller skräck. Vad finns det för detaljer som kan ge ledtrådar – bilden, ljuset, färgerna?
- Titeln, typsnittet, bakgrunden och ljuset sänder ut signaler som gör att vi uppfattar boken på ett visst sätt. Diskutera i vilken genre samma titel satt i följande typsnitt skulle kunna passa:
Rimfrost **Rimfrost** RIMFROST *Rimfrost*
- Har du eller någon annan i klassen läst andra böcker av Ewa Christina Johansson? Då vet ni mer om vad ni kan förvänta er av den här boken. Har du/ni rentav läst föregångarna till *Rimfrost*? Fräscha upp minnet och påminn er om vad de handlade om.
- Mannen på omslaget – vem är det? Titta på bakgrunden. Var befinner han sig? I vilken tid utspelar sig berättelsen, tror du? Idag? Förr i tiden? På omslaget finns en katt, vad kan den spela för roll?
- Titta på insidan av pärmen, vad är det för plats? Vad gör platsen kuslig?
- Baksidestextens sista rad antyder att Anni kommer att försvinna. Vart och hur?
- Vill du veta mer om Ewa Christina Johansson som skrivit boken, läs porträttet längs bak i boken eller gå in på: www.ewachristina.se

Rysare och böcker med mycket spänning kännetecknas t ex av att:

- de vill väcka obehag, rädsla, skräck eller äckel hos läsaren.
- hotet från det okända, en jakt eller kurragömmalek (rädslan för att bli upptäckt) jagar upp läsaren.
- något övernaturligt och ont t. ex. spöken, svart magi, förtrollade ting/personer griper in i och hotar vardagen.
- onda och goda krafter kämpar mot varandra.
- spänningen byggs upp allteftersom. Ofta är allt bra till en början, sedan börjar ovanliga saker ske och spänningen tätnar.
- miljön och naturen hjälper till att skapa en kuslig stämning.

När du läser *Rimfrost*, fundera över de olika punkterna ovan. Hur är det i den här boken? Ta med er listan in i läsningen och samtalet efteråt.

Efter läsningen

Arbeta med frågorna i **boksamtal** tillsammans med andra som läst *Rimfrost* eller fundera själv och skriv ner dina tankar som en analys av boken. Det finns sällan några rätta svar, utan man kan tolka berättelsen olika.

- Vintern har tagit ett fast grepp om landskapet runt morbror Macs hus och det ser ut som om hela världen var insvept i rimfrost, men vad är rimfrost?
- Beskrivningarna av vinterlandskapet är ett av de grepp som författaren använder för att sprida en kuslig stämning i boken. Vilka fler grepp kommer du på?
- Varför gillar inte morbror Cal Anni?
- Vad är en hamnskiftare?
- Varför väntar morbror Cal så länge med att berätta för Lukas om boken? Vad hade hänt om han berättat tidigare, tror du?
- *Alla är ute efter Anni (---) Glöm inte det, Lukas. Alla* (sid. 32). Vad menar morbror Cal med det?
- Cal säger till Lukas att han måste vakta Anni (sid. 33). För Lukas känns det som en uppgift han inte är redo för. Varför är det så svårt att beskydda henne? Har du fått någon uppgift som känts för stor för dig? Berätta!
- Bilen som dyker upp med jämna mellanrum i historien är ingen vanlig bil. Vad är det för speciellt med den?
- Den gamla skolan med sina runda torn och smutsiga fönsterrutor ser nästan ut som ett kråkslott. Ta reda på vad ett kråkslott är.
- *Ibland tänker jag faktiskt till* (sid. 42), konstaterar Lukas om sig själv när han beskriver hur han lyckas skaka av sig förföljaren i skolan. Hur gör han? Är det hans list som får honom att lyckas?
- Skulle du vilja ha en syster som Anni eller en bror som Lukas? Varför/varför inte?
- Det är något bekant med den mystiska keps-mannens ögon. Vad påminner de Lukas om?
- Oscar vet inte allt om Anni, fast de varit ihop rätt länge. Lukas förklarar att det beror på att hans familj gillar hemligheter (sid. 57). Vad menar han med det? Vilka hemligheter tänker han på? Finns det fler?
- Varför har morbror Cal med sig en burk jord till skolan? Vad ska den vara bra för? Hur kommer burken till användning?

- Cal som har läst boken med låset på vet mer än Lukas. Det ger honom ett övertag och Lukas måste lita på Cal, fast han ibland inte fattar ett ord av vad Cal pratar om. Hitta ett eller flera textställen, där Cals försprång blir tydligt. Leta därefter upp ett stycke, där Cal blir förvånad.
- Varför dröjer det så länge innan morbror Cal hittar ett gömställe uppe i repetitionslokalen?
- Vad betyder det att löpa varg?
- Ibland är det svårt att tro på något man inte sett, det tycker i varje fall Lukas. Vad tror du att Oscar tror om det han får vara med om i trapphuset? Kommer han att tro på det?

Arbeta vidare

Varför gillar vi att bli skrämda?

Skräck och berättelser laddade med spänning har funnits i alla tider. Vi gillar att bli skrämda, men varför är det så, tror du? Vad fick t ex dig att fastna för just den här boken?

Ondskefulla gestalter

I *Rimfrost* möter vi Anni som är en hamnskiftare och morbror Cal som förvandlas till varulv. Men det onda kan se ut på olika vis. Läs igenom listan och prata om vad ni vet om de olika varelserna. På vilket sätt är de farliga? Hur kan man skydda sig emot dem? Och vad har egentligen varulvar med vargar att göra?

- vampyrer	- hamnskiftare
- zombier	- gengångare
- varulvar	- utomjordingar
- spöken	- kannibaler

Udda familjer

Lukas syster kan skifta gestalt och förvandla sig till en katt. Hans morbror Cal har visserligen blivit nästan återställd, men nog finns det lite varulv kvar i honom ändå. Kan ni komma på flera familjer med övernaturliga väsen? Hur är de? Har de hemligheter precis som Lukas familj? Samtala i klassen.

Tankar i vargtimmen

Mellan tre och fyra är den värsta timmen på dygnet. Vargtimmen. Det är då man funderar. På det som har hänt under dagen till exempel. Lukas ligger och vrider sig under täcket och tänker på Anni. Det gör säkert Oscar med, men på ett annat sätt. Föreställ dig att du är Oscar. När klockan närmar sig fyra klarar han inte av att ligga still längre, han bara måste få ur sig alla tankar och sätter igång att mejla Anni. Vad skriver han till sin flickvän, hamnskiftaren Anni? Gå ihop i par, läs upp era mejl för varandra och svara som om ni vore Anni.

Läs med inlevelse

Skräck måste läsas med inlevelse, särskilt om den ska läsas högt för andra. Det spelar faktiskt ingen roll hur bra en skräckhistoria är om den som läser den inte läser med inlevelse. För att läsa med inlevelse måste man öva, man måste läsa texten så många gånger att den inte bjuder på några överraskningar och tills man får upp ett läsflyt. Först då kan man börja jobba med rösten och pauser. Gå ihop två och två och leta upp ett läskigt stycke ur boken. Öva på att läsa det, läs för varandra, ge varandra tips på hur ni kan förbättra er läsning och försök igen, tills ni blir nöjda. Läser ni boken högt i klassen, dela in den så att var och en får läsa en snutt högt. Gör kopior åt eleverna, så att de kan öva själva och få feedback i förväg.

Cliffhangers

När det är dags för reklamavbrott i tv eller ett serieavsnitt går mot sitt slut brukar det bli extra spännande, så att man ska fortsätta titta efter pausen eller nästa vecka. Inom film och tv kallas en sådan här spännande sekvens för en cliffhanger. Ordet kommer av engelskans cliff=klippa och hanger=hängare och man kan nästan se framför sig hur huvudrollsinnehavaren hänger och dinglar från en klippa precis innan reklamen börjar. Ewa Christina Johansson jobbar på ett liknande vis. Gå tillbaka i boken och kika närmare på slutet i de nio kapitlen. Vilka tycker ni slutar med en cliffhanger?

Omänskliga ögon

Ögon spelar en viktig roll i *Rimfrost* och Ewa Christina Johansson beskriver de ofta. Läs hur ögon och blickar beskrivs på sidorna 35-36. Skriv av stycket, men växelskriv och varva författarens meningar med dina egna. Anpassa stilen efter hennes, så att det låter som om en och samma person skrivit allt. Läs upp era beskrivningar för varandra och se om ni lyckats.

Hur tycker ni att Johan Egerkrans som har illustrerat omslaget har lyckats fånga blicken? Gör ett försök själva, men utgå från era egna bland-beskrivningar.

Mycket läsnöje!